

Aan het college van Burgemeester en Wethouders van
de gemeente Haarlemmermeer

Postbus 250
2130 AG Hoofddorp

Bezoekadres:
Raadhuisplein 1
Hoofddorp
Telefoon 0900 1852
Telefax 023 563 95 50

Cluster Maatschappelijke Ondersteuning en Zorg
Contactpersoon I. van Dijk
Doorkiesnummer 023-5676816
Uw brief Mail van 4 mei 2017
Ons kenmerk PRH2017-08
Bijlage(n) Geen
Onderwerp Advies beleidsplan Wet Gemeentelijke
Schuldhulpverlening Haarlemmermeer

Verzenddatum
1 juni 2017

Geacht college,

Op 15 mei 2017 heeft de Participatieraad in zijn vergadering het beleidsplan Wet Gemeentelijke Schuldhulpverlening Haarlemmermeer besproken.

Hieronder treft u het advies van de Participatieraad aan over dit beleidsplan. In het algemeen waardeert de Participatieraad de aanpak die tot dit plan geleid heeft waarbij vele betrokken organisaties en inwoners in de gemeente vooraf geraadpleegd zijn. Ook de Participatieraad is vooraf geconsulteerd. Tijdens deze bijeenkomst is er zeer open van gedachten gewisseld over talloze mogelijkheden en beperkingen voor met name schuldpreventie en vroegsignalering van schulden.

Het voorliggende beleidsplan is een vervolg op het beleidsplan van 2012-2016. Op grond van de uitvoering van dat plan ziet de gemeente in het nieuwe plan drie hoofdpunten voor verbetering, te weten:

- Toegang
- Schuldpreventie
- Vroegsignalering van schulden

Daarnaast blijft zij verantwoordelijk voor de schuldhulpverlening aan inwoners met schulden. Daarvoor is een overeenkomst gesloten met Plangroep. Zij hebben per 1 juni 2016 de uitvoering van de schuldhulpverlening in Haarlemmermeer overgenomen van Sociaal.nl.

De Participatieraad meent dat het beleidsplan 2017-2021 veel goede uitgangspunten bevat maar heeft ook enkele vragen en zorgen.

Toegang

De toegang tot schuldhulpverlening verloopt nu via de gemeente. Per 1 juli 2017 kunnen inwoners zich ook rechtstreeks aanmelden bij Plangroep.

Dit zal de toegankelijkheid van Plangroep zeker verhogen maar we denken dat het belangrijk is dat de gemeente ook zelf mensen benadert met informatie.

Rondom schuldenproblematiek heerst veel schaamte. Bovendien blijken mensen door schulden steeds passiever te worden en neemt de chaos in hun financiële situatie toe (zie ook het recent uitgebrachte rapport van de WRR over zelfredzaamheid van de burger)

Uit onderzoek van de gemeente blijkt dat ongeveer 31 % van alle inwoners kans loopt om in de schulden te komen. Ook op grond daarvan stellen we vast dat het actief informeren van bewoners noodzakelijk is om de toegang tot de schuldhulpverlening te vergemakkelijken.

Toegang tot nu toe en toegepaste maatregelen

In het plan staat (pag. 4) dat tot nu toe onbekend is hoeveel mensen zich daadwerkelijk voor schuldhulpverlening heeft gemeld bij de gemeente. Het team Onderzoek gaat dit jaar een verkennend onderzoek doen naar zorgmijding. Mogelijk zal dit ertoe leiden dat een aanvullend onderzoek in 2018 zal plaatsvinden. Op grond waarvan zal de gemeente hiertoe al dan niet besluiten met het oog op onbekende cijfers tot nu toe? En welke aanvullende maatregelen zou de gemeente kunnen nemen om zorgmijding (als daar sprake van is) tegen te gaan?

De Participatieraad mist in de gegevens die gepresenteerd worden in het beleidsplan inzicht in het verloop van de huisuitzettingen in de afgelopen jaren onder het huidige beleidsplan 2012-2016. Ook zouden we graag geïnformeerd willen worden over het aantal beslagleggingen op uitkeringen en wat er is gedaan om deze beslagleggingen te voorkomen en/of op te heffen.

Voor een goed verloop van aanmelding tot afronding van een schuldhulptraject is het wenselijk dat de consultants van Plangroep goed bereikbaar zijn. In het kader van de toegankelijkheid van de schuldhulpverlening in de praktische zin van het woord, is de aanwezigheid van de consultants en de mogelijkheid om gesprekken te voeren op het Raadhuis, zeer aan te bevelen.

Preventie en vroegsignalering

In het beleidsplan wordt uitdrukkelijk de samenwerking gezocht met tal van organisaties, instellingen en bedrijven. Dit zal zeker tot verbetering leiden in het voorkomen en beperken van schulden.

In het overzicht ontbreken afspraken met nutsbedrijven. Het zou mogelijk moeten zijn met waarborging van de privacy om afspraken te maken over het doorgeven van signalen bij betalingsachterstanden. Ook woningontruimingen kunnen voorkomen worden als signalen over achterstanden eerder gedeeld worden.

De gemeente zou in voorkomende gevallen kunnen overwegen om de huur op de uitkering in te houden wanneer mensen in de problemen zitten.

Wat betreft de samenwerking met zorgverleners in de eerste lijn zou de gemeente in ieder geval specifieke informatie kunnen bieden aan deze zorgverleners over de regelingen en de mogelijkheden van cliëntondersteuning door maatschappelijke organisaties.

Zorgverleners zouden er ook baat bij hebben als er een persoon bij de gemeente aangewezen wordt bij wie men in vertrouwen terecht kan om financieel zorgwekkende situaties te melden. Het voorstel om een schuldpreventiemedewerker aan te stellen kan hier mogelijk ook in voorzien?

Juist omdat schulden vaak samen hangen met andere problemen zoals werkloosheid, ziekte, echtscheiding, opvoedproblemen en verslaving meent de Participatieraad dat niet alleen bij het signaleren maar ook bij de verdere hulp bij schulden het noodzakelijk blijft om hulp voor de dieperliggende problemen te blijven bieden. Plangroep zou meer samen moeten werken met andere hulpverleners.

Ook zouden klanten van Plangroep met budgetbeheer meer begeleiding moeten krijgen om te leren omgaan met geld zodat zij later niet opnieuw in de schulden komen.

Daarnaast vragen wij aandacht voor het feit dat er onder deze groep vaak weinig kennis op het gebied van computergebruik is. Aangezien bankafschriften maar eenmaal per maand toegestuurd worden of helemaal niet is er geen inzicht in de financiële situatie. Wij adviseren het college dan ook het actief aanbieden van een kosteloze cursus computergebruik of een maatjesproject zodat er meer besef ontstaat over de eigen in- en uitgaven.

Aan de al lange lijst van betrokkenen zouden nog toegevoegd kunnen worden de kerken (zij hebben vaak noodfondsen die mensen financieel ondersteunen) en andere particuliere organisaties/fondsen.

Privacy

De samenwerking met andere organisaties roept de vraag op naar de bescherming van de privacy van de inwoners.

Met name bij multiprobleemgezinnen waar veel hulpverleners bij betrokken zijn is het bewaken van de privacy van groot belang.

Maar ook bij (commerciële) bedrijven zoals nutsbedrijven, verzekeraars en banken zitten er grenzen aan het uitwisselen van klantgegevens.

We denken dat een goede bescherming van de privacy bewoners zal helpen om eerder een beroep te doen op de schuldhulpverlening.

We missen in het voorliggende beleidsplan nog de concrete maatregelen die de privacy moeten waarborgen.

Communicatie

Wat betreft communicatie onderscheidt de Participatieraad twee verschillende aandachtspunten.

1. De communicatie in het kader van preventie
2. De communicatie over de mogelijke schuldhulpverlening

Ad 1. Bij preventie wil de gemeente via instellingen en organisaties specifieke groepen bereiken. Bij de jongeren zou overwogen kunnen worden om de voorlichting ook door jongeren (bijvoorbeeld ervaringsdeskundigen) te laten geven. Dat zal de doelgroep meer aanspreken.

Ad 2. De Participatieraad vraagt de gemeente om meer aandacht te besteden aan het informeren van de bewoners over bijvoorbeeld de toegang tot schuldhulpverlening en Plangroep. Daarvoor zou de gemeente meerdere communicatiekanalen moeten benutten.

Bovendien is meer informatie gewenst over wat de bewoner te wachten staat nadat hij zich heeft aangemeld voor schuldhulpverlening. Het specifiek noemen van de mogelijkheid om bijgestaan te worden door een onafhankelijke cliëntondersteuner kan mensen makkelijker over de drempel helpen.

De Participatieraad vraagt of deze informatie ook in een link gezet kan worden in de digitale sociale kaart.

Tot slot zou de gemeente ook kunnen overwegen om specifieke doelgroepen zoals bijstandsgerechtigden en inwoners die een aanvraag voor bijzondere bijstand hebben gedaan, actief en persoonlijk bij de aanvraag en daarna periodiek te informeren over de regelingen rondom schuldhulpverlening.

Maatregelen ter verbetering van de gemeentelijke organisatie ter voorkoming van schulden

Terecht wordt in het beleidsplan melding gemaakt van financiële problemen die veroorzaakt worden door het overheidshandelen en bureaucratie. De Belastingdienst is een grote boosdoener maar ook bij de gemeente Haarlemmermeer gaat het wel eens mis.

Met name bij de afhandeling van aanvragen in het kader van de Participatiewet, aanvragen bijzondere bijstand en het berekenen van de WWB-uitkering als mensen een baan hebben weten te vinden op een deeltijd of nulurencontract, brengt de trage uitvoering inwoners financieel in het nauw.

De Participatieraad vindt het uitzonderlijk pijnlijk dat inwoners die proberen weer aan het werk te gaan en zoveel mogelijk onafhankelijk van een uitkering te worden, juist in de schulden raken in plaats van hun financiële positie te verbeteren. Het is ook in het belang van de gemeente om zoveel mogelijk inwoners (deels) uit de bijstand te krijgen.

De gemeente wil deze problemen aanpakken door meer voorlichting aan de inwoners te verstrekken over hun inlichtingenplicht voor de Belastingdienst en de gemeente. De Participatieraad meent dat een deel van de oplossing ook ligt in een sneller en adequater handelen van de gemeente zelf.

In dit verband willen we ook ons advies van 19 januari 2017 noemen over de regeling Haarlemmermeer doet mee. De regeling biedt financiële ondersteuning aan zowel volwassenen als kinderen. We verwachten dat de gemeente meer aandacht aan deze regeling gaat besteden zoals in ons advies verwoord.

De Participatieraad is verbaasd dat de uitwisseling van gegevens met de uitvoerder Cosensus bij de invordering van gemeentelijke belastingen niet mogelijk is. Als uitvoerder zou Cosensus toch gemakkelijk gegevens uit moeten kunnen wisselen met de gemeente als opdrachtgever. Dit zou de aanvragen voor kwijtschelding behoorlijk kunnen vereenvoudigen omdat het probleem bij de kwijtschelding juist het tijdig overleggen van de bewijsstukken is. De bewoner wiens financiële administratie niet op orde is, loopt hier op stuk. Het aantal bewijsstukken dat gevraagd wordt is vrij uitgebreid. Dit zou mogelijk ook wat minder kunnen voor inwoners die al bekend zijn bij de gemeente. In de ogen van de Participatieraad is de gegevensuitwisseling tussen Cosensus en de gemeente niet in strijd met de privacywetgeving.

Uitvoering en monitoring beleidsplan 2017-2021

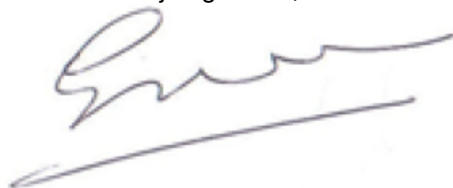
We adviseren het college om in dit plan doelstellingen te formuleren voor de te behalen resultaten. Dit biedt het college en de gemeenteraad een mogelijkheid om regelmatig de feitelijke ontwikkelingen te toetsen en zo nodig bij te sturen.

Hierbij zouden de uitkomsten van een verdiepend onderzoek in 2018 naar de schuldenproblematiek bij inwoners van Haarlemmermeer ook meegenomen kunnen worden mochten die aanleiding geven om het beleidsplan bij te stellen.

De Participatieraad wil ook graag het jaarverslag van Plangroep ontvangen om zo een beeld te krijgen van het aantal personen dat een beroep op Plangroep doet.

Het beleidsplan eindigt met een aantal activiteiten en de prioriteiten daarin. Wij vinden de planning weinig ambitieus. Wij begrijpen dat niet alles tegelijk kan. Maar we bepleiten meer inzet op dit beleidsterrein juist omdat er zoveel inwoners risico lopen op schulden en er tegelijkertijd zoveel winst te behalen is bij vroegsignalering en begeleiding naar meer financiële zelfredzaamheid.

Met vriendelijke groeten,

G. Hille
Voorzitter Participatieraad Haarlemmermeer